

Sportieve verbreding in het voortgezet onderwijs

Resultaten enquête (locatie)directeuren
en vakdocenten lichamelijke opvoeding

Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB)

NISB/s-0289/06/NNK/ljn
Bennekom, augustus 2006
Auteur: Nienke Nije Bijvank

INHOUD	pagina
1. Inleiding	3
2. Resultaten	5
A. Directieleden	
B. Vakleerkrachten/sectievoorzitters lichamelijke opvoeding	
3. Samenvatting en conclusies	15
Bijlagen	18
I Tabellen bij resultaten	
I.I Tabel aandacht maatschappelijke doelen	
I.II Tabel activiteitsaanbod (directeuren)	
I.III Tabel activiteitsaanbod (vakdocenten) binnen schooltijd	
I.IV Tabel activiteiten buiten schooltijd	
II Toelichting kennis- en ondersteuningsbehoefte directie	
III Toelichting kennis- en ondersteuningsbehoefte vakdocent	

1. Inleiding

Inleiding

Dit verslag presenteert de resultaten van een onderzoek over de verbreding op sportgebied van schoollocaties in het voortgezet onderwijs. De resultaten, verkregen door twee korte enquêtes onder respectievelijk vakdocenten lichamelijke opvoeding en directieleden, geven een beeld van de rol en organisatie van sport en beweegactiviteiten op locaties voor voortgezet onderwijs.

Het Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB) wil graag inzicht verkrijgen in de mate waarin, en op welke manier (hoe), sport en bewegen wordt ingezet en georganiseerd in de (brede) scholen voor voortgezet onderwijs. Daarbij gaat de interesse uit naar de mate waarin scholen verbindingen zien (bewustwording) met andere sectoren en sport inzetten om een bijdrage te leveren aan buiten de sport gelegen doelen, zoals doelen op het gebied van sociale competenties en zorg. Bovendien wil NISB inzicht verkrijgen in welke kennis- en ondersteuningsbehoefte er bestaat onder de scholen op sport- en beweeggebied. Tenslotte is het sportieve aanbod, de sportieve organisatie en samenwerking van sport en bewegen in scholen voor voortgezet onderwijs in kaart gebracht.

In het vervolg van dit hoofdstuk wordt de aanleiding en achtergrond voor deze enquête verklaard, vervolgens de werkwijze uitgelegd. Daarna volgt in hoofdstuk 2 de presentatie van de resultaten voor respectievelijk de schooldirectie en de vakdocenten lichamelijke opvoeding. Tenslotte is een korte samenvatting opgenomen met conclusies ten aanzien van de sportieve verbreding in het voortgezet onderwijs.

Aanleiding en achtergrond onderzoek

Daar waar de brede school in het primair onderwijs in Nederland een duidelijke plek heeft veroverd, heeft de brede schoolontwikkeling in het voortgezet onderwijs¹ nog geen duidelijk gezicht. Wel duidelijk is, dat veel scholen in de praktijk werken aan verbreding op verschillende terreinen. Alle scholen hebben het doel de leerlingen extra bagage mee te geven voor een succesvolle deelname in de samenleving. Naast de functie van onderwijsgever heeft de school steeds meer een bredere maatschappelijke functie, zich uitend in bredere doelstellingen. Naast functieverbreding, vindt er verbreding van de organisatie en het aanbod plaats (Oberon, 2005). Deze brede schoolontwikkelingen zijn een reactie op actuele maatschappelijke ontwikkelingen die scholen verder doen kijken dan alleen cognitief onderwijs alleen. Denk aan schooluitval, toenemend overgewicht en inactiviteit van verschillende groepen jongeren.

Deze verbreding bij scholen biedt kansen voor sport en bewegen. Daarbij kan sport en bewegen als doel én als middel worden ingezet. Scholen in het voortgezet onderwijs merken dat sport en bewegen aanslaat bij veel leerlingen en vinden het, gezien hun maatschappelijke positie, belangrijk meer sport en bewegen aan te bieden. Om inzicht te krijgen in hoeverre scholen hun sportieve taak verder verbreden is in mei en juni 2006 onderzoek uitgevoerd onder alle schoollocaties voor voortgezet onderwijs in Nederland. Bij sportieve verbreding gaat het bijvoorbeeld om 'het bieden van een breed scala aan sport- en beweegactiviteiten binnen en buiten schooltijd', of: 'sport en bewegen heeft een plek in de schoolvisie en/of het schoolbeleid.'

¹ Brede scholen in het voortgezet onderwijs richten zich op maximale persoonlijke ontplooiing van hun leerlingen met het oog op optimale participatie in de samenleving. Daarvoor werken zij structureel samen met organisaties uit diverse disciplines en breiden zij hun aanbod uit met sociale, culturele en sportieve activiteiten (Oberon, 2005).

Met de bevindingen kan NISB ondersteunende organisaties, onderwijsinstellingen en gemeenten beter adviseren en begeleiden in het ontwikkelen van een sportaanbod op de brede school. Bovendien leiden de gegevens tot meer inzicht in de sportieve verbreding in het voortgezet onderwijs. NISB wil professionals in het veld dit inzicht in sportieve verbreding doorgeven en tools aanreiken om scholen te ondersteunen in een bredere sportieve groei. Deze kennisontwikkeling en –deling past bij de missie van NISB als kennis- en innovatie-instituut.

Werkwijze en respons

De brede schoolontwikkeling in het voortgezet onderwijs is dermate diffuus dat de keuze is gemaakt om alleen de *verbreding op sportgebied* te onderzoeken. Er is gekozen om álle scholen voortgezet onderwijs te bevragen om een goed totaalbeeld te krijgen, en wel op locatieniveau. Dat laatste vanwege het feit dat de brede school vooral op locatieniveau gestalte krijgt.

Om een goed beeld te krijgen van de verbreding op sportgebied binnen het voortgezet onderwijs, zijn twee korte vragenlijsten opgesteld. Eén vragenlijst is voorgelegd aan de locatiedirecteuren, een andere vragenlijst aan de sectievoorzitters of vakdocent lichamelijke opvoeding van de schoollocatie. De vragenlijsten zijn digitaal ingevuld op www.nisb.nl/bredeschool. De beide groepen respondenten zijn via een brief naar de directeur op de hoogte gesteld van het onderzoek en hen is gevraagd naar de site te gaan en de vragenlijst in te vullen. Bij de brief voor de directeur is een brief voor de vakdocent lichamelijke opvoeding gevoegd, die de directeur aan de vakdocent heeft gegeven. Deze werkwijze pakte goed uit, uiteindelijk hebben 127 directeuren en 247 vakdocenten lichamelijke opvoeding gereageerd. De antwoorden van deze groep zijn verwerkt met behulp van spss.

Beperkingen van het onderzoek

Om het onderzoek kort, maar krachtig te houden zijn er geen achtergrondvariabelen opgenomen. We beogen met dit overzicht ook niet verschillen in het land op te zoeken, of verschillen tussen scholen. Ook niet tussen vakdocenten en directies. Het gaat om een snel globaal beeld van sportieve verbreding in het voortgezet onderwijs.

Een andere beperking van het onderzoek is dat er waarschijnlijk vooral scholen hebben gereageerd die 'iets met sport en bewegen hebben'. Dit kan het beeld enigszins vertroebelen. Er zijn echter voldoende vakdocenten bereikt om een goede indruk te geven.

2. Resultaten

A. Directieleden

In deze paragraaf worden de resultaten gepresenteerd van de enquête voor (locatie) directeuren. Hen is onder andere gevraagd naar de sportieve functie en doelstellingen van de schoollocatie, verbindingen met andere maatschappelijke terreinen, samenwerking en naar hun kennis- en ondersteuningsbehoefte op verschillende onderwerpen.

Sportieve verbreding

Van de 127 (locatie)directeuren geven 100 directeuren (88%) aan dat de school zich verbreedt op sportief gebied. 27 scholen (12 %) hebben aangegeven zich **niet** te verbreden op sport- en beweeggebied. 'Verbreden' is in de vragenlijst toegelicht met twee voorbeelden: 'U biedt bijv. een breed scala aan sport- en beweegactiviteiten binnen en buiten schooltijd, sport en bewegen heeft een plek in de schoolvisie en/of het schoolbeleid.'

De scholen die zich niet verbreden op sport- en beweeggebied is gevraagd naar hun redenen. De overige vragen hebben zij niet beantwoord, met uitzondering van de vraag over de eventuele kennis- en ondersteuningbehoefte.

De meest genoemde reden voor het niet verbreden van hun sportaanbod is dat de scholen gekozen hebben voor een ander accent of speerpunt (13 scholen van de 27) en dat de school wel wil, maar knelpunten ondervindt op bepaalde onderwerpen (11 van de 27). In tabel 2.1 staat een overzicht van de genoemde redenen.

Tabel 2.1: redenen voor het niet verbreden op sportief gebied (meerdere antwoorden mogelijk)

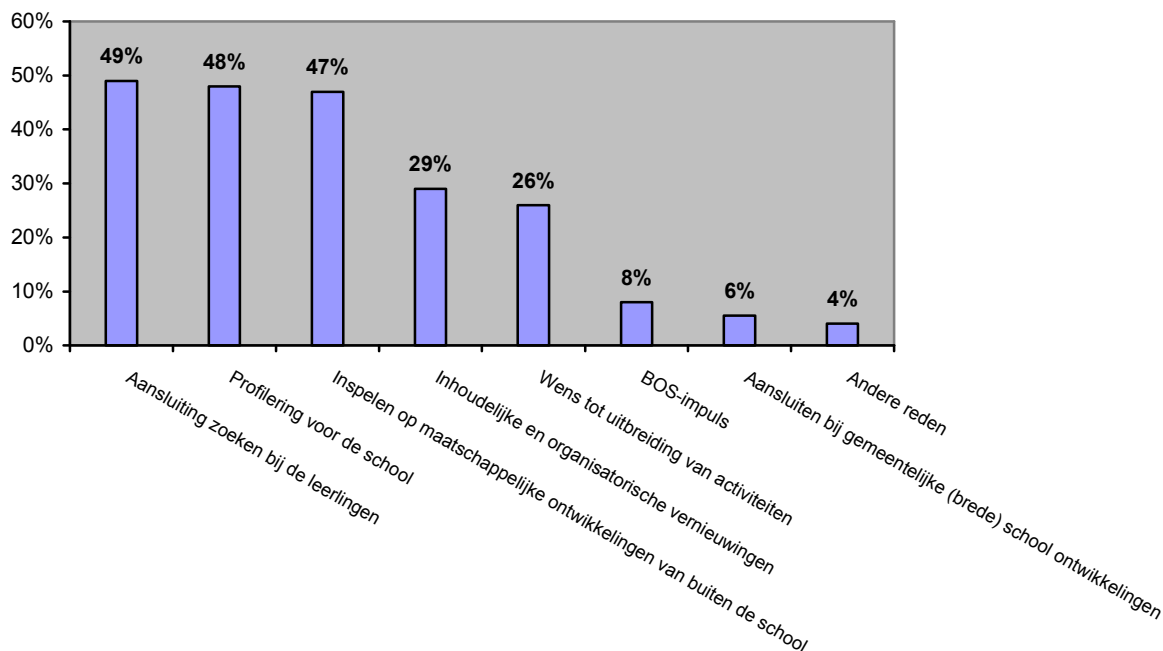
De redenen:	Aantal	%
1. De school wil wel, maar ondervindt knelpunten op bepaalde thema's	14	52%
2. De school heeft gekozen voor een ander accent/speerpunt	13	48%
3. De school richt zich niet op één speerpunt	6	22%
4. Geen behoefte directie en docenten	3	11%
5. Geen behoefte leerlingen	2	7%
6. Andere locatie 'heeft' sport en bewegen al speerpunt gekozen	2	7%
7. Andere redenen:	3	11%

<i>Ander accent/ speerpunt (13 van de 27):</i>	<i>Aantal</i>
Zorg & begeleiding	7
Kunst & cultuur	3
Ander	3

<i>Knelpunten (14 van de 27):</i>	<i>Aantal</i>
Financiën	5
Personeel	6
Materiaal	3

De aanleiding tot het verbreden van het sport en beweegaanbod ligt vooral in het zoeken van aansluiting bij de leerlingen (49%), profilering voor de school (48%) en in het inspelen op maatschappelijke ontwikkelingen van buiten de school (47%). Zie grafiek 1.1

Grafiek 1.1: aanleidingen verbreding sport en beweeggebied, meerdere antwoorden mogelijk

Doelstellingen

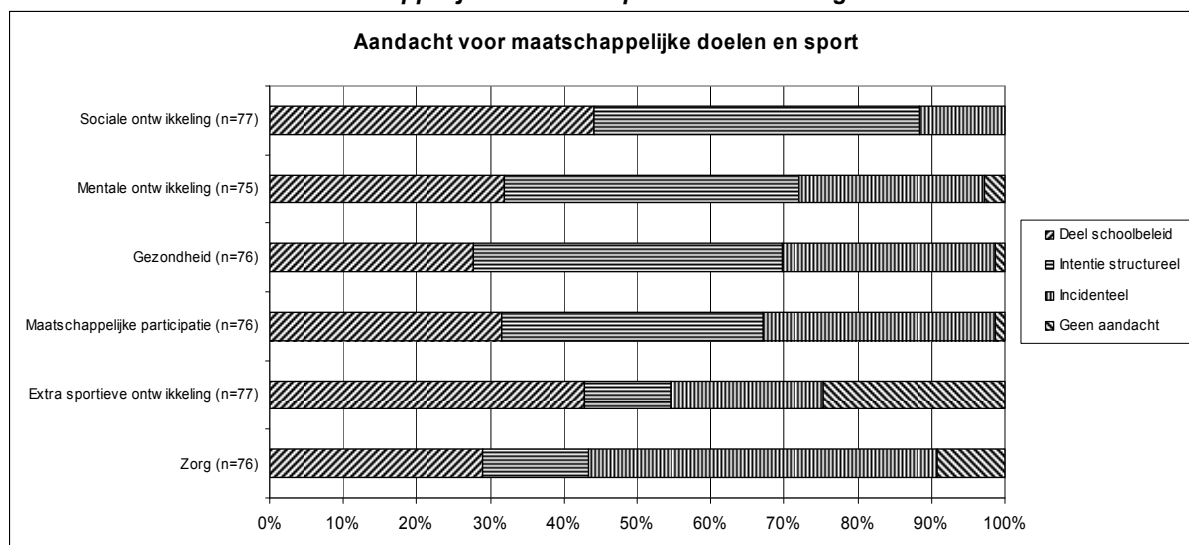
Sport en bewegen wordt (ook) in het onderwijs dikwijls ingezet voor maatschappelijke doeleinden, naast de educatieve. De directeuren, die hebben aangegeven dat de school zich verbreedt op sport- en beweeggebied, is gevraagd op welk gebied zij beogen de leerlingen iets extra's te geven door méér sport en bewegen (buiten de eindtermen lichamelijke opvoeding). In de vragenlijst zijn deze doelen toegelicht aan de hand van een aantal voorbeelden.

Toelichting relatie doelen en sport en bewegen:

- **Gezondheid:** denk aan motorische ontwikkeling, leren over gezond bewegen en het tegengaan van overgewicht, bevorderen gezonde actieve leefstijl, lespakket actieve leefstijl;
- **Sociale ontwikkeling:** in sport ontmoeten jongeren elkaar, leren samenwerken, doen zelfvertrouwen op, leren omgaan met regels, winst en verlies;
- **Mentale ontwikkeling:** betere concentratie, sport kan een uitlaatklep zijn, jongeren worden weerbaarder
- **Maatschappelijke participatie:** doorstroming naar lidmaatschap sportvereniging, leren organiseren, jeugdparticipatie, arbeid, maatschappelijke stage;
- **Extra sportieve ontwikkeling:** topsport, sportklassen, LOOT faciliteiten;
- **Zorg:** sport inzetten voor bestrijding motorische achterstand, weerbaarheid, agressietraining, faalangst.

Tabel 2.2 geeft aan in hoeverre er aandacht is voor een aantal maatschappelijke doelen. De doelen zijn geordend naar mate van aandacht, met de meeste aandacht voor sociale competenties bovenin. De tabel met alle percentages is opgenomen in de bijlagen.

Tabel 2.2: aandacht voor maatschappelijke doelen in sportieve verbreding

De locatiedirecteuren die deze vraag hebben ingevuld, geven aan dat er voor bijna alle doelen wel aandacht is, in meer of minder structurele mate. Sociale ontwikkeling en extra sportieve ontwikkeling zijn het meest al deel van het schoolbeleid. Daarnaast zijn sociale ontwikkeling, gezondheid en mentale ontwikkelingen doelen waarvan de scholen de intentie hebben er structureel aandacht aan te geven. Sport- en beweegprogramma's kunnen zich hierop richten. Extra sportieve ontwikkeling is voor een aantal scholen geen aandachtspunt (scoort het hoogst als het gaan om de categorie 'geen aandacht'), maar voor een andere 43 procent van de scholen wel weer een deel van het schoolbeleid.

Opvallend is dat zorg minder is genoemd als aandachtsgebied waarvoor meer sport en bewegen ingezet kan worden. Het betrekken van sport in een zorgtraject lijkt niet logisch voor scholen.

Sportieve samenwerking en organisatie

Een school kan zelf een sportaanbod samenstellen, maar kan ook samenwerking zoeken met instellingen van buiten de school. Dit heeft onder andere het voordeel dat leerlingen kennismaken met een levensechte leeromgeving en dat een divers aantrekkelijk aanbod ontstaat. Daarnaast brengt de sportvereniging sportspecifieke kennis mee en heeft dikwijls accommodatie beschikbaar.

De scholen die meegedaan hebben aan dit onderzoek werken al vaak samen met sportaanbieders voor de samenstelling van het sportaanbod. Bijna 40 procent van de scholen (n=74) heeft tevens een convenant of samenwerkingsovereenkomst getekend met één of enkele van de belangrijkste partnerinstellingen. Een convenant of samenwerkingsovereenkomst is een indicatie voor structurele samenwerking, wat de kwaliteit van het sportaanbod ten goede komt.

Het organiseren van een sport- en beweegprogramma kost tijd, geld en menskracht. Schooldirecties kunnen hier middelen voor vrijmaken. 41 van de 66 directeuren die deze vraag invulden, geven aan dat er ruimte (tijd en geld) is vrijgemaakt voor vakdocenten ten behoeve van de coördinatie van het naschoolse sportprogramma. Een ruime meerderheid. Meestal zijn twee uren per week hiervoor gereserveerd.

25 directeuren geven aan geen tijd/formatie te hebben vrijgemaakt voor de coördinatie van een naschools aanbod. De redenen die zij hiervoor geven, liggen vooral in het feit dat de coördinatie van buitenschoolse sport en beweegactiviteiten binnen het takenpakket van de

docent valt. Daarnaast zijn er ook nog financiële argumenten genoemd en geen eigen accommodatie / hoge huurkosten accommodatie als redenen.

Kennis- en ondersteuningsbehoefte

De directeuren is gevraagd naar hun behoefte aan kennis en/of ondersteuning op een aantal thema's. Hiermee krijgt NISB inzicht in de knelpunten waar scholen tegenaan lopen en in de behoeften van de directeuren in het kader van het project 'Brede School en Sport'.

De vraag is ingevuld door 116 directeuren. 28 procent van de directeuren geeft aan geen kennis- of ondersteuningsbehoefte te hebben.

Tabel 2.3: thema's kennis- en ondersteuningsbehoefte directieleden

Thema / onderwerp	Aantal	%
Financiën	24	19%
Accommodatie / ruimte	18	14%
Samenwerking	11	9%
Aanbod	10	8%
Creëren draagvlak	7	6%
Organisatie	6	5%
Kader	5	4%
Geen behoefte	35	28%

Tabel 2.3 laat zien dat de grootste kennis- en ondersteuningsbehoefte ligt op het vlak van financiën en accommodatie/ruimte. De lijst met de gegeven opmerkingen en toelichtingen van de scholen is opgenomen in de bijlage. Hieronder volgt een korte interpretatie.

De meeste financiële vragen lijken te gaan over wáár meer mogelijkheden (welke subsidies) liggen om geld te verwerven voor het mogelijk maken van naschools aanbod en voor de huur van accommodaties.

"Welke subsidies zijn beschikbaar?" en: "Op welke wijze financieren we de duurdere sporten?"

Daarnaast zoeken scholen middelen voor het ondersteunen van kinderen uit financieel zwakkere milieus, voor het bouwen van een eigen fitnessruimte en voor deskundigheidsbevordering.

"Hoe kunnen we kinderen uit sociaal/financieel zwakkere milieus ondersteunen, zodat zij ook kunnen sporten?"

De accommodatievragen spitsen zich toe op het zoeken naar oplossingen voor te weinig (beschikbare, geschikte) accommodatie (in de buurt). Eén school gaf aan over te weinig buitenruimte te beschikken.

"Waar vind je niet-commerciële tarieven voor een ideëel doel?"

"We zitten in een oude sporthal met beperkte keuze."

De directeuren hebben ook enige behoefte aan kennis- en ondersteuning op het gebied van samenwerking en aanbod. Zoals:

"Hoe krijgen we de samenwerking van intentie naar uitvoering?"

"Wat zijn goede opties [qua aanbod] voor leerlingen van het praktijkonderwijs?" en: "oriëntatie op de mogelijkheden"

B. Vakleerkrachten / sectievoorzitters lichamelijke opvoeding

In deze paragraaf worden de resultaten gepresenteerd van de enquête voor vakdocenten lichamelijke opvoeding. Hen is onder andere gevraagd naar het sportieve aanbod, sportieve samenwerking en organisatie en ook naar hun kennis- en ondersteuningsbehoefte.

Extra sport en bewegen

Er is informatie verkregen van 247 vakdocenten van verschillende schoollocaties voor voortgezet onderwijs in Nederland. 196 vakdocenten (80%) geven aan extra sport- en beweegactiviteiten aan te bieden op de school, buiten de eindtermen lichamelijke opvoeding.

De scholen die aangegeven hebben geen extra activiteiten te bieden, geven als reden:

Tabel 2.4: redenen voor het niet aanbieden van extra sport en bewegen (meerdere antwoorden mogelijk)

Reden	Percentage	Aantal
1. De school wil graag meer sport en bewegen maar ondervindt knelpunten:	27%	14
2. De school heeft gekozen voor een ander speerpunt	22%	11
3. De school richt zich niet op één speerpunt	20%	10
4. Geen behoefte bij leerlingen	14%	7
5. Geen behoefte bij directie en docenten	4%	2
6. Andere locatie heeft sport en bewegen als speerpunt	-	0
7. Andere reden	10%	5

De eerste twee redenen komen overeen met de redenen die de directeuren geven voor het niet verbreden van het sport en beweegaanbod. Dat betekent dat scholen wel willen kiezen voor sport en bewegen maar knelpunten op hun weg vinden, óf de school gewoon niet kiest voor sport en bewegen en een ander speerpunt kent.

Ander accent/speerpunt

Zorg & begeleiding	4
Kunst & cultuur	3
Techniek & multimedia	1
Anders	4

Knelpunten

Accommodatie	6
Financiën	3
Samenwerking	2
Personeel	1
Ander knelpunt	2

Aanbod

Binnenschools aanbod

In de vragen is onderscheid gemaakt in het activiteitenaanbod binnen en buiten schooltijd. De tien meest genoemde activiteiten *binnen* schooltijd zijn hieronder weergegeven in de tabel.

Tabel 2.5: aangeboden sportactiviteiten binnen schooltijd (meerdere antwoorden mogelijk)

Activiteit	%
1. Sportdagen met eigen en/of andere school	95%
2. Clinics/demonstraties van sportvereniging of andere sportaanbieder(s)	65%
3. Sportoriëntatie en –kennismaking met sportverenigingen	34%**
4. Excursies op sportgebied	30%
5. Extra lessen bewegingsonderwijs bovenop minimumlessentabel	28%
6. Motorische remedial teaching	25%
7. Weerbaarheid m.b.v. sportactiviteiten	19%
8. Sportklas	19%
9. LO II	14%
10. Maatschappelijke stage in de sport	11%

** variabele later toegevoegd, waarschijnlijk zijn er méér scholen met SOK

In de bijlage is een lijst opgenomen met alle activiteiten. Als ‘andere activiteiten’ die binnen schooltijd georganiseerd worden, noemen de vakdocenten vooral toernooien, kampen en

thema/projectweken. Ook zwemmen, trainen voor toelatingsexamens en talentklassen zijn nog genoemd.

Buitenschools aanbod

Buiten schooltijd worden vooral sportcursussen/trainingen gegeven door de vakdocenten zelf (35%) en ook demonstraties/clinics door sportverenigingen of andere sportaanbieders (32%). Het lijkt erop dat de vakleerkrachten het naschools aanbod (nog) in eigen hand houden. Een kwart van de scholen biedt sportcursussen in samenwerking met sportverenigingen of andere sportaanbieders aan. Dit vereist wat meer organisatie dan wanneer de vakdocent het zelf geeft. Een vijfde van de scholen organiseert een instuif na schooltijd. Een lijst met activiteiten buiten schooltijd is opgenomen in de bijlage.

Omdat de scholen meerdere activiteiten aangaven, is het niet mogelijk te zeggen hoeveel scholen een buitenschools aanbod hebben. Wel kunnen we de ondergrens aangeven, namelijk het percentage van de categorie die het meest is aangeklikt (sportcursussen/-trainingen gegeven door de vakleerkracht): minimaal 35 procent van de scholen heeft een buitenschools aanbod.

Frequentie

Om inzicht te krijgen in het aantal sportmomenten dat een leerling voortgezet onderwijs krijgt aangeboden buiten lestijd, zijn drie vragen gesteld over de frequentie van het *naschools* aanbod. De lessen bewegingsonderwijs en het andere aanbod binnen schooltijd worden niet meegeteld.

De meeste scholen hebben één, drie of vier periodes van aanbod. Binnen zo'n periode wordt gemiddeld op één dag in de week een aanbod georganiseerd. 61 procent van de scholen organiseert één keer in de week een naschools aanbod. Een kwart van de scholen twee keer per week. Vier scholen geven aan elke schooldag een sport- en beweegactiviteit te organiseren voor hun leerlingen.

Per schooljaar bieden de scholen gemiddeld 7 á 8 éénmalige sport- en beweegactiviteiten aan.

Sportieve samenwerking en organisatie

Het is belangrijk dat er een persoon is die het sport en beweegaanbod coördineert. Deze persoon heeft contact met de sportaanbieders, coördineert de deelname van leerlingen en zorgt dat er een divers aantrekkelijk aanbod komt. Dikwijls is dat een vakdocent lichamelijke opvoeding. Op 41 procent van de scholen is een vakdocent beschikbaar voor het organiseren/coördineren van het buitenschoolse sport- en beweegaanbod. Gemiddeld hebben zij hiervoor 2 uur per week tot hun beschikking. Opmerking: de variatie binnen het aantal coördinatie-uren verschilt sterk en bovendien heeft slechts 32 procent (63 scholen) van de scholen deze vraag ingevuld.

60 procent van de vakdocenten geeft aan dat er geen extra middelen beschikbaar zijn. Dat is meer dan dat de directieleden aangeven (38%). De reden hiervoor is vooral dat het organiseren van naschoolse sport- en beweegactiviteiten hoofdzakelijk binnen hun taakstelling valt.

"We doen dit met elkaar, gewoon naast het lesgeven zonder er extra uren voor te krijgen. Het hoort bij je taak als docent bewegingsonderwijs."

De taken worden verdeeld binnen de sectie, met 'ieder een eigen taak', of ze 'doen het erbij' of 'tussendoor'. Andere genoemde redenen voor het niet beschikbaar zijn van extra middelen zijn: 'financieel weinig mogelijk', 'geen buitenschoolse activiteiten', 'geen accommodatie', 'leerlingen hebben geen tijd'.

Aan de vakdocenten lichamelijke opvoeding is gevraagd met welke partners zij samenwerken.

Tabel 2.6: partnerorganisaties

Partnerorganisatie / -instelling	%
1. Fitness centrum / sportschool	67%
2. Sportverenigingen	61%
3. Sportaccommodaties	55%
4. Gemeente	49%
5. Freelance trainers	31%
6. Sportopleidingen / ALO's	27%
7. Andere scholen	22%
8. Sportbonden	12%
9. Lokaal sportservicepunt	11%
10. Sportbuurtwerk / welzijnsinstelling	11%
11. Provinciale sportraad	5%
12. GGD	5%
13. Bureau jeugdzorg	0,5%
14. Ander partnerorganisatie:	6%

De KVLO (2x), FLASH!, en oud leerlingen werden ook nog genoemd als partners. Noot: de gemeente is een complexe categorie: sportaccommodaties en sportservicepunten vallen ook onder gemeente en kunnen daarom als zodanig zijn aangekruist

Kennis- en ondersteuningsbehoefte

Ook de vakdocenten bewegingsonderwijs is gevraagd naar hun kennis- en/of ondersteuningsbehoefte. Deze vraag is gesteld aan alle 247 vakdocenten.

27 procent van de vakdocenten lichamelijke opvoeding geeft aan geen kennis- of ondersteuningsbehoefte te hebben. De overige vakdocenten konden hun specifieke behoefte kenbaar maken. Tabel 2.4 laat zien welke thema's het meest zijn genoemd.

Tabel 2.7: thema's kennis- en ondersteuningsbehoefte vakdocenten

Thema / onderwerp	Aantal	%
Financiën	73	30%
Accommodatie / ruimte	44	18%
Samenwerking	31	13%
Creëren draagvlak	31	13%
Organisatie	26	10,5%
Aanbod	28	11%
Kader	21	9%
Anders	11	4,5%

N=247

In de bijlage zijn alle toelichtingen op de thema's van de vakdocenten lichamelijke opvoeding opgenomen. Een beknopte samenvatting volgt hieronder.

Financiën

Uit de resultaten blijkt dat scholen vooral ook op zoek zijn naar subsidies, sponsormogelijkheden en andere 'potjes' van waaruit ze het sportaanbod kunnen financieren.

"Is er subsidie mogelijk voor buitenschoolse sportactiviteiten?"

De meestal beperkte financiële mogelijkheden zorgen voor beperking in het aanbod. De scholen geven aan dat zij geld nodig hebben zijn de huur van accommodaties, de uitbreiding van het (uitdagend) aanbod, in een urenvergoeding voor docenten en in vervoerskosten voor de leerlingen.

“Wat wordt er landelijk gevraagd aan ouders voor extra activiteiten? Welke activiteit kan voor hoeveel geld?”

Accommodatie

Vragen en opmerkingen over de accommodaties gaan vooral over de kwantiteit van de accommodaties en, in mindere mate, ook over de kwaliteit van de ruimtes. Het merendeel van de scholen die antwoordde heeft een tekort aan accommodatie. Van:

“Geen eigen sportzaal”

tot:

“Voor het realiseren van onze sportieve aspiraties is uitbreiding van de accommodatie een noodzaak”

Het tekort aan accommodaties heeft verschillende oorzaken: er is geen accommodatie aanwezig op of bij de school, de aanwezige ruimte is vol gepland of de aanwezige accommodatie ligt te ver van de school.

Een aantal keer wordt ook de huurkosten van de accommodaties als knelpunt aangegeven.

“Voor de lessen lichamelijk opvoeding moeten we steeds reizen per fiets. We hebben maar één zaal en zouden er twee moeten hebben.”

Als er al accommodatie aanwezig is, én ook beschikbaar is, én tegen een aardige prijs, dan voldoet de accommodatie nog niet altijd. Een aantal scholen gaf aan dat hun accommodatie verouderd is en daardoor niet geschikt is voor extra naschoolse sport- en beweegactiviteiten.

“Onze school heeft 1 gymzaal die 50 jaar oud is, welke van maandagochtend tot vrijdagmiddag continu bezet is”

Tenslotte geeft een aantal scholen aan dat sportruimte buiten bij de school ontbreekt, met als gevolg dat het aanbod beperkt blijft.

Samenwerking

De kennis- en informatiebehoefte op het gebied van samenwerking blijkt erg divers. Van het vinden van geschikte partners, via het goed onderhouden van contacten tot de vraag hoe een win-win situatie te creëren (voor alle specifieke vragen zie bijlage). Voor het verbreden van het aanbod is vaak ook verbreding van de samenwerking nodig.

“Met wie in onze omgeving kunnen wij het beste samenwerken om tot een zo goed mogelijke opbouw van onze lessen te komen?”

De meeste vragen / opmerkingen betreffen samenwerking met sportverenigingen, maar ook sportbonden, gemeente, schoolsportraad, andere (praktijk)scholen en partners in het uitvoeren van opdrachten voor LOII werden genoemd.

“Hoe combineren we sportvereniging en school?”

Creëren draagvlak

De scholen hebben behoefte aan kennis over hoe draagvlak te creëren voor het naschools sportaanbod onder leerlingen (motivatie):

“Dat alle leerlingen zich bewust worden van goed en veelvuldig bewegen”

onder collega's (hulp), sportverenigingen (waarom interessant):

“de sportverenigingen hoeven niet zo nodig.”

en onder de directie (faciliteren extra uren):

“Onze directie overtuigen dat dit een PLUS is!” en: “schoolleiding duidelijk maken dat het geld kost.”

Tenslotte gaf een school aan:

“Hoe een sportcultuur te creëren in onze school?”

Organisatie

Qua organisatie geven de meeste vakdocenten aan dat ze oplossingen zoeken voor de (niet) beschikbare tijd die ze nodig hebben om het een en ander te organiseren. Voor het uitbreiden van het aanbod is simpelweg meer tijd binnen de taakomschrijvingen van de docenten nodig: *“bij uitbreiden aanbod meer tijd voor docent(en)”*, aldus een van de docenten.

“Hoe zo te organiseren dat het te integreren valt binnen het schoolprogramma?”

Een aantal scholen gaf ook aan behoefte te hebben aan kennis over welk aanbod ze op welke manier kunnen organiseren.

“Hoe en wat kunnen we gaan aanbieden?”

Aanbod

De scholen willen graag hun aanbod verbreden om de keuzemogelijkheden voor de leerlingen te vergroten. Sommige willen meer kennis over wat mogelijk is en hoe dit aan te pakken, anderen willen weten hoe je op een betaalbare manier meer variatie in het aanbod kunt aanbrenge.

“Wat zijn de mogelijkheden voor ons?”

“Ik zou graag meer buiten reguliere lessen om willen doen, maar weet niet hoe ik dat precies moet gaan aanpakken.”

Soms is er weinig aanbod in de buurt van de school:

“In de binnenstad is er weinig aanbod. Verder uit het centrum geeft problemen voor leerlingen met reizen (te laat komen e.d.)”

Kader

De kennisbehoefte wat kader betreft is vrij divers. Er worden zelfs een aantal thema-overstijgende knelpunten genoemd.

Genoemde kaderknelpunten:

- *“inzetten van stagiairs bij sportdagen”*
- *“ehbo, fitness”*
- *“meer docenten om meer te organiseren”*
- *“sportraad of schoolsportcommissie wenselijk”*
- *“krappe bezetting”*
- *“trainers via sportbonden kunnen regelen”*
- *“vrijwilligers in deze regio is een probleem”*

Thema-overstijgend:

“Voor alle items geldt dat we behoefte hebben aan meer kennis omdat we nu een jaar bezig zijn een impuls te geven aan ons sportbeleid en er veel in ontwikkeling is. We zijn leergierig en staan open voor meer kennis en/of ondersteuning.”

“We hebben op dit moment weinig op het gebied van naschoolse sport, er is echter wel interesse op dit gebied binnen de sectie, maar we weten nog niet of er draagvlak is binnen de school.”

3. Samenvatting & conclusies

In deze paragraaf volgt een korte samenvatting van de resultaten en een aantal conclusies over het onderzoek.

Sportieve verbreding

De scholen binnen het voortgezet onderwijs geven een positief beeld van de verbreding op sportgebied. Ruim 80 procent van de scholen ziet een bredere sportieve taak weggelegd voor de school. Van de resterende 20 procent geven veel scholen aan dat ze sportief gezien wel willen verbreden, maar knelpunten tegenkomen. Naast de (voor de hand liggende) financiële knelpunten, zijn ook accommodatie, personeel en samenwerking thema's waarbinnen scholen knelpunten ondervinden. De overige scholen die zich niet verbreden op sport- en bewegingsgebied kiezen voor een ander speerpunt, meestal zorg en begeleiding.

Doelen

Een van de kenmerken van de brede school in het voortgezet onderwijs is dat zij haar functie en doelstellingen van alleen onderwijs verbreedt naar allerlei maatschappelijke terreinen. Sport en bewegen kan een bijdrage leveren aan buiten de sport gelegen maatschappelijke doelen. De scholen is gevraagd op welk gebied zij hun leerlingen iets extra's mee willen geven door méér sport en bewegen. Sociale ontwikkeling en extra sportieve ontwikkeling worden het meest genoemd als onderdeel van het schoolbeleid. De directeuren geven aan dat zij daarnaast de intentie hebben om gezondheid, sociale ontwikkeling en mentale ontwikkeling deel uit te laten maken van het schoolbeleid. Het betrekken van sport bij zorgtrajecten is voor scholen (nog) geen logische combinatie.

Aanleiding

De aanleiding tot verbreding van hun sport- en beweegaanbod ligt voor de directieleden vooral in het zoeken naar aansluiting bij de leerlingen, de profilering voor de school en om in te spelen op maatschappelijke ontwikkelingen van buiten de school.

De BOS-impuls en gemeentelijke brede schoolontwikkelingen vormen voor de meeste scholen niet direct meer aanleiding om meer sport en bewegen in te zetten.

Aanbod

De Alliantie School en Sport² streeft ernaar dat in 2010 op 90 procent van alle scholen elke leerling dagelijks kan sporten, zowel binnen als buiten de schooluren. We kunnen, met een aantal aannames, nagaan hoever de scholen in dit onderzoek al op weg zijn. We gaan ervan uit dat een school op twee dagen in de schoolweek lichamelijke opvoeding biedt. Wanneer een school daarbij aangeeft dat zij drie, vier of vijf dagen in de week een buitenschools aanbod organiseert, voldoet ze aan de wens van de alliantiepartners. 15 scholen in dit onderzoek geven aan 3 of meer dagen in de week buitenschools sportaanbod te bieden. Dat is 12,7 procent van de scholen die deze vraag invulden (66). Deze schatting is ruw en kan niet zomaar doorgetrokken worden naar de landelijke situatie, maar geeft wel een eerste indicatie.

De frequentie van het naschools aanbod is (nog) laag. De meeste scholen (61%) die buiten schooltijd sport- en beweegactiviteiten organiseren doen dit gemiddeld één keer in de week.

Samenwerking en organisatie

Scholen werken veel samen met sportverenigingen, sportscholen en sportaccommodaties. Opvallend is dat ze relatief weinig samenwerken met lokale of provinciale sportpunten en

² De Alliantie School & Sport samen sterker is een samenwerkingsverband tussen de ministeries van OCW en VWS en de overkoepelende sportorganisatie NOC*NSF

-raden. Lokale sportservicepunten zijn dikwijls uitvoeringsorganen van het gemeentelijk beleid. Als een dienst sport en recreatie van de gemeente deze uitvoering op zich neemt, hebben scholen waarschijnlijk 'gemeente' aangekruist als samenwerkingspartner. Toch heeft juist een lokaal sportservicepunt vaak contacten met verenigingen ed. waar scholen gebruik van kunnen maken. Daarnaast is opvallend dat (nog) weinig wordt samengewerkt met Jeugdzorg, GGD en welzijnsorganisaties. Te meer omdat de scholen ambiëren hun leerlingen extra bagage te geven op andere (maatschappelijke) terreinen door méér sport en bewegen. Die ambitie zie je in de keuze van de samenwerkingspartners (nog) niet terug. Een positief gegeven is dat scholen vaak een convenant of samenwerkingsovereenkomst sluiten met een partnerorganisatie.

Het expliciet opnemen van extra coördinatietaken in de formatie van docenten vindt nog niet op grote schaal plaats. Heel vaak wordt het coördineren van naschoolse sportactiviteiten gezien als onderdeel van het takenpakket van de vakdocenten. Juist als de docenten hier extra uren aan besteden (en gefaciliteerd krijgen), zou dat de kwaliteit van het sport- en beweegaanbod op scholen een impuls kunnen geven. De docenten die er wel formatie voor hebben, krijgen gemiddeld twee uren per week. In een vergelijkbaar onderzoek in het primair onderwijs van NISB in 2004 kwam naar voren dat de vakdocent vijf uren per week gemiddeld krijgt voor de coördinatie van het buitenschools sportaanbod.

Kennis- en ondersteuningsbehoefte

De vakdocenten en de directeuren hebben op dezelfde thema's behoefte aan kennis en ondersteuning, namelijk financiën en accommodatie/ruimte. De vraag naar kennis- en ondersteuning geeft de knelpunten aan die de scholen ondervinden om meer sport en bewegen aan te bieden. Het accommodatieprobleem dat scholen signaleren komt overeen met de bevindingen van het onderzoek dat onderzoeksbureau Oberon (2005) deed onder brede scholen in Nederland.

Conclusie

Ruim 80 procent van de scholen geeft aan zich te verbreden op sportgebied. Er wordt al veel georganiseerd en samengewerkt om tot een breed sport- en beweegprogramma te komen en er is intentie om verder sportief te verbreden. Er is een klein aantal scholen die met recht 'zeer sportief' genoemd kunnen worden.

Echter, er liggen ook nog een aantal uitdagingen. De sportieve verbreding die scholen wensen (zoals blijkt uit hun sportieve aanbod), blijkt relatief smal in uitvoering. De vakdocent geeft bijvoorbeeld dikwijls *zelf* het buitenschools aanbod en wordt vaak niet, of weinig, gefaciliteerd om extra (naschoolse) sportactiviteiten op te zetten. Een brede school bereidt leerlingen voor op deelname aan de samenleving, waarbij een levensechte leeromgeving hoort. Een trainer van een sportvereniging die een cursus geeft in school of zelfs bij de sportvereniging, past hier bijvoorbeeld meer bij dan de vakdocent die op school ook de lessen geeft. De vakdocenten geven in de enquête ook aan dat zij graag meer tijd willen hebben om naschools aanbod te organiseren. Daarnaast wordt er gemiddeld slechts één keer in de week een *buitenschools* aanbod georganiseerd. De Alliantie School en Sport streeft naar elke dag een beweegaanbod.

Voor de verbreding naar andere maatschappelijke domeinen (bv gezondheid) wordt in de uitvoering (nog) niet veel samengewerkt met instanties (bv GGD) die scholen daarin kunnen versterken. Vanuit bijvoorbeeld sport en gezondheid kunnen juist ook thema's als voeding, roken en drugs behandeld worden.

Er lijken twee sporen te ontstaan: één van de school die zich louter verbreedt op sportief gebied (lo2, sportklassen, LOOT, etc.), een ander van de school die zich verbreedt op bredere (maatschappelijke) domeinen en sport en bewegen daarvoor inzet.

NISB gebruikt de resultaten uit dit onderzoek vooral om haar verdere koers te bepalen op het gebied van brede school en sport voortgezet onderwijs, en eventueel in overige relevante projecten. De resultaten uit dit onderzoek kunnen worden vertaald naar producten of diensten voor de intermediaire organisaties die scholen in het land daadwerkelijk ondersteunen. Er is behoefte aan kennis en informatie over financiën en accommodaties, maar ook over (sectoroverstijgende) samenwerking met externe partners en good practices in aanbod.

Ook relevante landelijke partnerorganisaties, zoals KVLO en VSG, krijgen deze informatie, zodat belangrijke signalen ook bij hen terecht komen.

De scholen die meegewerkt hebben krijgen inzicht in de resultaten via de site www.nisb.nl/bredeschool.

BIJLAGEN

I Tabellen bij resultaten

I.I Aandacht voor maatschappelijke doelen

Tabel 1.2: aandacht voor maatschappelijke doelen sport en bewegen

Doel	Geen aandacht	Incidenteel	Intentie structureel	Deel schoolbeleid
Gezondheid (n=76)	1,3%	28,9%	42,1%	27,6%
Sociale ontwikkeling (n=77)	-	11,7%	44,2%	44,2%
Mentale ontwikkeling (n=75)	2,7%	25,3%	40,0%	32,0%
Maatschappelijke participatie (n=76)	1,3%	31,6%	35,5%	31,6%
Extra sportieve ontwikkeling (n=77)	24,7%	20,8%	11,7%	42,9%
Zorg (n=76)	9,2%	47,4%	14,5%	28,9%

I.II Activiteitsaanbod (directeuren)

Activiteit	Percentage
1. Sportdagen	70%
2. Clinics en demonstraties v. sportvereniging / -organisaties	47%
3. Sportoriëntatie- en kennismaking	43%
4. Extra klassen (Sportklas, Topsportklas, LOOT)	33%
5. Motorische Remedial Teaching	33%
6. Aandacht voor sport en bewegen in andere vakken dan lichamelijke opvoeding	32%
7. Naschools sportaanbod (cursussen, instuif)	31%
8. Maatschappelijke stage in de sport	25%
9. Extra sportvak (LOII)	24%
10. Weerbaarheidstraining	24%
11. Extra programma (SDV)	17%
12. Excursies naar professionele sportclubs	17%
13. Jeugdparticipatie in de sport	15%
14. Sociale vaardigheidstraining m.b.v. sportactiviteiten	15%
15. Themaweek sport, bewegen en gezondheid	10%
16. Faalangsttraining m.b.v. sportactiviteiten	5%
17. Gebruik lespakket actieve leefstijl (CITO)	1%
Anders	12%

I.III Activiteitsaanbod (vakdocenten) binnen schooltijd.

Activiteit	%
1. Sportdagen met eigen en/of andere school	95%
2. Clinics/demonstraties van sportvereniging of andere sportaanbieder(s)	65%
3. Sportoriëntatie en -kennismaking met sportverenigingen	34%**
4. Excursies op sportgebied	30%
5. Extra lessen bewegingsonderwijs bovenop minimumlessentabel	28%
6. Motorische remedial teaching	25%
7. Weerbaarheid m.b.v. sportactiviteiten	19%
8. Sportklas	19%
9. LO II	14%
10. Maatschappelijke stage in de sport	11%
11. Leerlingen sportraad	10%
12. Sport, Dienstverlening en Veiligheid	8%
13. Themaweek sport en bewegen	8%
14. Topsportklas / LOOT school	7%
15. Whoznext	7%
16. Sociale competentie training m.b.v. sportactiviteiten	6%
17. Andere activiteiten	9%

** variabele later toegevoegd, waarschijnlijk zijn er méér scholen met SOK

I.IV Tabel: activiteiten buiten schooltijd

Activiteit	%
1. Sportcursussen / -trainingen gegeven door de vakleerkracht zelf	35%
2. Demonstraties/clinics door sportverenigingen of andere sportaanbieders	32%
3. Sportcursussen / -trainingen i.s.m. sportverenigingen	25%
4. Instuif	19%
5. Excursies naar professionele clubs	10%
6. Motorische remedial teaching	9%
7. Anders, namelijk.....	22%

Anders:

1. toernooien (15x)
 2. kampen (4x0)
 3. 'losse' naschoolse activiteiten, zoals survival, karten, klimmen, duikclinic (meerdere keren)
 4. fitness
- etc.

II Toelichting bij Kennis- en ondersteuningsbehoefte *directeuren* schoollocaties

vr_9B_A **FINANCIEN**

1. tegemoetkoming in de kosten voor financieel zwakken
2. is er extra geld voor te krijgen?h
3. subsidiemogelijkheden
4. meer budgetten
5. het huren van accommodatie ruimten voor sporten die niet in een gymlokaal kunnen worden bedreven, waar onder zwemmen
6. welke subsidies zijn beschikbaar
7. ondersteuning voor projecten
8. meer aanbod kost meer geld
9. om initiatieven en ideeën mogelijk te maken
10. Voor deskundigheidsbevordering
11. financiering naschoolse sportactiviteiten
12. gelden om accommodaties te huren. Kinderen uit sociaal/financiële zwakkere milieus te ondersteunen zodat ook zij kunnen sporten
13. op welke wijze financieren we de duurdere sporten?
14. "bewegen" zit in de vrije ruimte: geen geld meer voor
15. Zou graag beschikken over eigen fitness-ruimte

vr_9C_A **ACCOMMODATIE**

1. waar vind je niet commerciële tarieven voor ideeel doel
2. we zitten in een oude sporthal met beperkte keuze
3. hebben zelf slechts 1 zaal en moeten verder huren
4. school heeft geen eigen accommodatie
5. ruimte in omgeving waar ln terecht kunnen. (wij zitten aan een grote weg midden in de stad)
6. vooral voor buitenactiviteiten
7. t.b.v. exploitatie
8. EEN GROTERE SPORTZAAL EN VOORZIENINGEN
9. we krijgen jaarlijks te weinig acc van de gemeente
10. Zie boven

vr_9E_A **SAMENWERKING**

1. bredere samenwerking is nodig
2. met sportbonden
3. gemeente; welzijnsinstellingen
4. ontwikkelen van sectorgebonden programma in bovenbouw en aansluiting bij thematisch onderwijs in de onderbouw
5. Betere verdeling op niveau van maatschappelijke stages in samenwerking met instellingen en organisaties
6. Hoe krijgen we de samenwerking van intentie naar uitvoering?

vr_9F_A **AANBOD**

1. hoe groter het aanbod hoe beter het is
2. invoering LO 2
3. wat zijn goede opties voor PrO-leerlingen
4. oriëntatie op de mogelijkheden

vr_9G_A **CREËREN DRAAGVLAK**

1. leerlingen blijvend motiveren is lastig
2. ondersteuning van activiteiten in de weekenden. Sommige docenten wensen niet in het weekend te werken moet een duidelijk uitspraak over komen.

vr_9D_A **ORGANISATIE**

1. kan er na schooltijd ook een sportaanbod in de school worden gerealiseerd?
2. activiteiten implementeren, voorkomen dat het eenmalige activiteiten zijn

vr_9A_A **KADER**

1. we zijn bezig met de BOS-impuls ism het Huis van de Sport in Groningen.
2. meer specialisten die de diverse sporten kunnen ondersteunen

vr_9H_A **ANDERS, NAMELIJK:**

1. alleen indien toegevoegde waarde
2. op dit moment nog niet, kan nog komen
3. scholen krijgen al zoveel op hun bordje!
4. hET IS MIJ OP DIT MOMENT NIET BEKEND WAAR DE WERKGROEP BEHOEFTEAAN HEEFT.

III Toelichting bij kennis- en ondersteuningsbehoefte *vakdocenten lichamelijke opvoeding*

vr_9A_A **KADER**

1. nieuwe sporten en hypes
2. benutten van alle sportactiviteiten naast huidige lessen LO
3. inzetten van stagiairs bij sportdagen
4. EHBO, fitness
5. meer docenten om meer te organiseren
6. vakoverstijgende activiteiten
7. sportraad of schoolsportcommissie wenselijk
8. we hebben te maken met een te krappe bezetting
9. Trainers via sportbonden kunnen regelen
10. weten we niets van
11. invoering LO2
12. We hebben op dit moment weinig op het gebied van naschoolse sport, er is echter wel interesse op dit gebied binnen de sectie maar we weten nog niet of er draagvlak is binnen de school
13. Voor alle items geldt dat we behoefte hebben aan meer kennis omdat we nu een jaar bezig zijn een impuls te geven aan ons sportbeleid en er veel in ontwikkeling is. We zijn leergierig staan open voor meer kennis en/of ondersteuning
14. vrijwilligers is deze regio is een probleem

vr_9B_A **FINANCIEN**

1. lokalen zijn tot 4 uur ingepland elke dag en bij huren is geen optie vanuit directie
2. Beperkt financiën stellen de grenzen
3. financieel is er weinig mogelijk
4. sponsoring is bij ons haast niet mogelijk. voor concurrentie hebben wij geen vrees dus komt er ook geen extra geld beschikbaar om ons via sport te profileren.
5. subsidie voor sportoriëntatie en recreatie
6. Met name vervoerskosten naar toernooien
7. subsidiemogelijkheden
8. waar haal je het geld vandaan
9. geen geld om extra activiteiten te organiseren
10. Eens in de 3 jaar organiseren wij een sportdag waarbij de lln. op 16 verschillende locaties aan de slag zijn. Kost veel geld. Steun vanuit school is niet groot genoeg om uit te komen
11. Is er van buitenaf ook geld beschikbaar?
12. Hoe kunnen we bijzondere sportactiviteiten betaalbaar krijgen voor onze lln.
13. Hoeveel zou de school per leerling moeten financieren
14. huur externe accommodatie is duur
15. welke financiële bronnen kunnen we aanboren om ons aanbod te vergroten
16. alles moet altijd budgettair neutraal
17. subsidieregelingen
18. efficiënt gebruik (we zitten voor een verbouwing)
19. Als nu de gymzalen bezet zijn ivm andere activiteiten, moeten wij al bemiddelen om geld te krijgen om iets anders te kunnen doen dan in een klaslokaal te zitten met de groep
20. mogelijkheden beperkt
21. urenvergoeding voor de docenten
22. is er subsidie mogelijk, eventueel sponsormogelijkheden in het onderwijs?
23. kleine school weinig budget,, willen wel graag uitbreiden op sport en beweeggebied
24. Afhankelijk van schoolbudget
25. buitenschoolse kosten vaak veel geld.
26. extra middelen vanuit de gemeente?

27. om structureel tijd te maken voor buitenschools sportaanbod. We zien steeds vaker dat leerlingen geen geld hebben
28. formatie
29. nu moeten de leerlingen al gelang naar wat ze kiezen dit zelf betalen. Daarnaast zouden we wel naschoolse sporten willen aanbieden maar daar zijn geen uren beschikbaar voor
30. zijn allemaal beginnende docenten
31. hoe blijft het betaalbaar
32. ondersteuning gemeente
33. is er subsidie mogelijk voor buitenschoolse sportactiviteiten?
34. zie onder
35. subsidiemogelijkheid bijvoorbeeld
36. hoe is het op andere scholen geregeld
37. een krappe bezetting komt door een krappe beurs
38. zijn er subsidies beschikbaar?
39. Extra middelen om bovenstaande te kunnen betalen
40. financiering opzet/uitbreiden sportoriëntatie
41. Altijd een probleem!
42. wat wordt er landelijk gevraagd aan ouders voor extra activiteiten? Welke activiteit kan voor hoeveel geld?
43. In de binnenstad is het vol, fitnesscentra e.d. zitten niet te wachten op extra mensen. Er zijn wachtlijsten voor bijvoorbeeld de tennisvereniging. Prijzen zijn veel te hoog per leerling. (10 euro p.p. of meer en dat kan een school niet betalen)
44. subsidies buitenschoolse sport??
45. Omdat er geen of praktisch geen budget voor is
46. belangrijk voor uitdagende activiteiten
47. het vinden van subsidies
48. i.v.m. beperkte ervaring op het gebied van naschoolse sport
49. zie kader
50. mag je geld aan leerlingen vragen en hoeveel? Hoeveel kan de overheid sponsoren?
51. zijn er nog subsidies waar wij aanspraak op kunnen maken?
52. In het kader van verbrede sportaanbod
53. beheersbaarheid van de kosten
54. uitbreiding accommodatie ivm aanbieden lo-2
55. misschien boren we niet alle bronnen aan
56. voor instandhouden 2000 euro; uitbreiding meer!

vr_9C_A **ACCOMMODATIE**

1. geen eigen gymzaal, moet er wel komen...
2. mogelijkheden om incidenteel accommodatie te huren
3. extra lo zaal
4. wij missen buiten accommodatie, aanbod blijft beperkt
5. vanwege verbouwingen zijn er al 2 v.d. 3 zalen gesloopt en we moeten nu met de schoolbu naar een dorp 9km verder om daar in de sporthal te gymmen.
6. Onze school heeft 1 gymzaal die 50 jaar oud is, welke van ma. ochtend tot vrijdagmiddag continu bezet is.
7. Eigen buitenruimte (grasveld)
8. Idem
9. efficiënt gebruik (we zitten voor een verbouwing)
10. eerder starten dan het 6e ,7e of 8e uur.
11. groot tekort
12. we hebben in geen buitenaccommodatie bij de school, dus moeilijk om sportdagen te organiseren.
13. ruimte buiten de schooltijden om
14. onze zaal zit propvol en hebben behoefte aan meer ruimte / accommodatie
15. bouw nieuwe zalen
16. nabij gelegen accommodaties beschikbaar

17. Voor de lessen l.o. moeten we steeds reizen per fiets . We hebben maar 1 zaal en zouden er 2 moeten hebben
18. geen eigen sportzaal
19. zie hiervoor
20. kunnen we alles realiseren
21. Zie "aanbod"
22. is er extra subsidie voor
23. geen buitenlocatie
24. Voor het realiseren van onze sportieve aspiraties is uitbreiding van de accommodatie een noodzaak
25. Verbeteren van huidige accommodatie
26. kosten huren accommodaties
27. Moeilijk om in de buurt vd school iets te regelen
28. We zitten in de binnenstad, er is geen bewegingsruimte
29. Omdat we een slechte en te weinig accommodatie hebben
30. zie kader
31. te weinig zaal - en veldruimte
32. zie boven
33. zaalruimte in de gemeente
34. onze accommodatie is niet up to date

vr_9D_A **ORGANISATIE**

1. roostertechnisch
2. hoe en wat kunnen we dan gaan aanbieden.
3. op het gebied van economisch organiseren
4. op welke manier?
5. brede schoolorganisatie als geheel
6. mogelijkheden voor efficiënt organiseren.
7. zie vorige vraag
8. tijd om dingen te organiseren. geen overleg ruimte/tijd voor de sectie
9. extra uren binnen de taakomschrijving creëren.
10. onze locatie maakt nog niet zo veel gebruik van de mogelijkheden die er zijn wat betreft samenwerking met verschillende instanties voor sport en bewegen.
11. Tijd en ruimte voor deze activiteiten.
12. Hoe zo te organiseren dat het integreren valt binnen het schoolprogramma
13. ideeën genoeg, nu concretisering
14. l.v.m. beperkte ervaring op het gebied van naschoolse sport
15. zie kader
16. bij uitbreiden aanbod meer tijd voor docent(en)

vr_9E_A **SAMENWERKING**

1. clinics door bijv. honkbalver. etc.
2. hoe onderhoud ik de contacten met partners
3. met wie in onze omgeving kunnen wij het beste samenwerken om tot een zo goed mogelijke opbouw van onze lessen te komen.
4. Hoe kunnen wij partners vinden om buitenschoolse sport te initiëren
5. Hoe een goede win-win situatie te creëren
6. wat kunnen sportverenigingen ons bieden
7. verbreding aanbod
8. samenwerking met sponsors mogelijk in het onderwijs?
9. we zijn een grote scholen gemeenschap en zouden van samenwerking/kostendeling meer van elkaar kunnen profiteren
10. met een sportraad binnen de school.
11. kan veel meer uitgebreid worden
12. met gemeente, want die stellen sportaccommodatie beschikbaar voor l.o. obv veel te grote groepen. We zijn een LWOO-locatie!

13. samenwerking met sportverenigingen in een grote stad is lastig voor elkaar te krijgen
14. hoe we sportvereniging en school kunnen combineren
15. andere scholen en sportvereniging
16. wij willen onze samenwerking verder uitbreiden
17. de vernieuwingen die wij van plan zijn vragen een uitgebreide samenwerking met diverse instanties
18. tussen verschillende praktijkscholen
19. Met name met sportvereniging
20. intensiever met meer sportbonden
21. zie kader
22. betaalbare gastlessen
23. uitvoeren van opdrachten in het kader van lo-2
24. vaak weten we niet van elkaar wat we doen

vr_9F_A **AANBOD**

1. er is maar een beperkt afzetgebied mogelijk. lang niet alle sporten zijn op het eiland aanwezig.
2. Meer aanbod van clinics, nieuwe sporten e.d.
3. moet bede
4. clinics
5. erg motivatie gebonden en in eigen tijd.
6. wat zijn de mogelijkheden voor ons?
7. Zou graag meer buyten reguliere lessen om willen doen, maar weet niet hoe ik dat precies moet gaan aanpakken
8. softbaltoernooi
9. wij willen veel organiseren, maar er zijn geen financiën
10. de sportkeuze is eigenlijk vrij beperkt ;om meer leerlingen te bereiken moet de keuze voor "aparte "sporten vergroot worden: meer keuze - meer "klanten"
11. bij ministerie van defensie
12. het steeds weer aan kunnen bieden van verschillende activiteiten
13. we kennen onze sterke maar vooral zwakke punten. Juist tav dit laatste punt is vergroting van het aanbod gewenst.
14. wat is allemaal mogelijk?
15. In de binnenstad is er weinig aanbod. Verder uit het centrum geeft problemen voor leerlingen met reizen (te laat komen e.d.)
16. meer variatie (betaalbaar)
17. zie kader
18. Nieuwe sportontwikkelingen , bijscholing
19. betaalbare uitbreiding van ons aanbod ivm lo-2
20. aanbod verbreden

vr_9G_A **CREËREN DRAAGVLAK**

1. hoe ga je te werk?
2. wat kan ik er aan doen om de leerlingen te enthousiasmeren
3. Structuur in het aanbod krijgen (evt via urenvergoeding op school)
4. Gemeente en school lopen weg van hun verantwoordelijkheid om snel een sportaccommodatie neer te zetten terwijl het probleem al jaren geleden aan kon zien komen.
5. dat alle leerlingen bewust worden van goed en veelvuldig bewegen
6. bij collega avo vakken
7. de noodzaak tot buitenschoolse sport +betaling
8. leerlingen geen interesse,tijd
9. sportcultuur creëren in de school
10. sportverenigingen hoeven niet zo nodig
11. schoolleiding duidelijk maken dat het geld kost
12. Onze directie overtuigen dat dit een plus is!!!!

13. We hebben op dit moment weinig op het gebied van naschoolse sport, er is echter wel interesse op dit gebied binnen de sectie maar we weten nog niet of er draagvlak is binnen de school

vr_9H_A **ANDERS, NAMELIJK:**

1. De wil is er wel, ook met de andere scholen; het ontbreekt echter aan accommodatie en ruimte. Ook financieel moet het aantrekkelijker worden voor de scholen.
2. kennis is er, de mogelijkheden onvoldoende
3. hoe te verwezenlijken en hoe mensen gemotiveerd en geïnteresseerd te krijgen.....het is n.l. /na school en dan wordt het allemaal en stuk moeilijker!
4. We hebben als docenten l.o. reeds een erg brede taak. We zijn ook mentor en doen allerlei neventaken. Wanneer wij buitenschools meer moeten gaan doen, moeten we daarvoor gefaciliteerd worden.
5. Hoe krijg je leerlingen gemotiveerd om deel te nemen aan de sportactiviteiten die op vrijwillige basis worden georganiseerd
6. enthousiasme loopt terug
7. we moeten dit eerst als sectie goed op een rijtje zetten
8. Wij zitten middenin een fusie/verhuizing en hebben het op dit moment bijzonder druk. Op een later tijdstip, bij bekend zijn met nieuwe situatie, zullen we ons bezinnen op de mogelijkheden die we hebben. We krijgen een prachtige sportaccommodatie en de moge
9. Het werkelijke nut van extra bewegen, i.v.m. veranderen van de denkwijze en kijk op het leven bij kinderen
10. aansprakelijkheid bij activiteiten door school op andere locatie door buitenstaanders (niet leerkrachten van school)